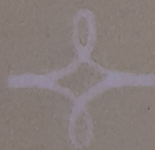

165009

JOSEF BUK

VIETNAM

1939 - 1957

VYSOKÁ STRANICKÁ ŠKOLA PŘI ÚV KSČ

Katedra dějin dělnického hnutí a mezinárodních vztahů

JOSEF BUK

VIETNAM 1939—1957

PRAHA 1957

STÁTNÍ NAKLADATELSTVÍ POLITICKÉ LITERATURY

ÚVOD

Počátek historie lidu obývajícího Vietnam spadá do hluboké minulosti. Po více než tisíc let byl Vietnam pod nadvládou čínských císařů. Teprve v XV. století n. l. Vietnamci skoncovali s nadvládou čínských feudálů, i když nadále byla formálně uznávána vasalská závislost Vietnamu na čínských vládcích. Vietnam byl v této době feudálním státem, jehož vnitřní zřízení, hospodářství, kultura a umění se vyvíjely pod silným čínským vlivem a podle čínských vzorů. V XVII. století se stal nejsilnějším státem Indočínského poloostrova. V souvislosti s tím rozkvetlo vietnamské národní umění a zejména literatura. Svě silné postavení si Vietnam udržoval až do XIX. století.

Počátkem druhé poloviny minulého století se Vietnam stal kořistí francouzských kolonizátorů, kteří se postupně zbraněmi a zotročujícími smlouvami zmocnili celé země. Hospodářství země bylo podřízeno t. zv. Indočínské bance, založené a zcela ovládané francouzským kapitálem. Vietnam se po nastolení francouzské nadvlády stal výhradním odbytištěm, zdrojem surovin a pracovních sil, objektem bezuzdného vykořisťování a vojenskou základnou francouzských kolonizátorů. Kolonisace, zakládání průmyslových objektů pro exploataci přírodního bohatství (uhelné a rudné doly i lehký průmysl) otráslly feudálním systémem, který ve Vietnamu panoval do příchodu francouzských kolonizátorů. Při tomto procesu vznikl ve Vietnamu také místní kapitalismus, který se však vzhledem k nadvládě francouzského kapitálu rozvíjel velmi pomalu. Současně s tím se vytvořila a rychle zrála vietnamská dělnická třída. Francouzská koloniální politika, spojující formy kapitalistického vykořisťování s formami feudálního útlaku a vykořisťování, bránila rozvoji výrobních sil země a pracujícím Vietnamu, hlavně dělníkům a rolníkům, vždy způsobovala bídu a utrpení.

Od samého začátku svého pronikání do Vietnamu se francouzští kolonizátoři setkávali s rozhodným a vytrvalým odporem Vietnam-

ců, který často přerůstal v povstání i ve vleklé ozbrojené srážky.

Novou éru v osvobozeneckém hnutí ve Vietnamu zahájila Velká říjnová socialistická revoluce. Jestliže do Říjnové revoluce stáli v čele osvobozeneckého hnutí představitelé vykořisťovatelských tříd, pak po Říjnové revoluci se začala do čela tohoto hnutí rychle proboujet vietnamská dělnická třída. Vznikly první ilegální dělnické organizace a skupiny komunistů, které se obeznamovaly s vědeckým socialismem a současně jej rozšiřovaly. Tyto skupiny komunistů navazovaly mezi sebou spojení a sjednocovaly se.

Roku 1930 byla na sjezdu v Honkonu založena Komunistická strana Indočíny. KS Indočíny vbrzku vykonala velký kus práce při sjednocování vietnamského lidu k boji za národní nezávislost a osvobození. Již v roce 1930 byla z iniciativy KS Indočíny vytvořena t. zv. Protiimperialistická liga, přejmenovaná později na Demokratickou ligu, která znamenala značný krok vpřed v organizaci osvobozeneckého hnutí ve Vietnamu. Demokratická liga se po rozbití Lidové fronty ve Francii rozpadla. V programu Vietnamské strany práce z února 1951 se praví, že od založení KS Indočíny bylo vedení revoluce »výhradně v rukou dělnické třídy Vietnamu«.¹

¹ Programy komunistických stran, Rudé právo 1956, str. 5.

1. NÁRODNĚ OSVOBOZENECKÝ BOJ VE VIETNAMU ZA DRUHÉ SVĚTOVÉ VÁLKY

Japonská okupace Vietnamu začala již dříve než okupace ostatních zemí jihovýchodní Asie. Japonsko využilo oslabení francouzských imperialistů po porážce Francie fašistickým Německem a uzavřelo s vichystickou vládou v září 1940 smlouvu, podle níž byla severní část Vietnamu postoupena japonským imperialistům. Podle nové japonsko-francouzské smlouvy »o společné obraně Indočíny«, uzavřené v červnu 1941, byly Vietnam a ostatní dvě země francouzské Indočíny, t. j. Kambodža a Laos, společně okupovány a spravovány Japonskem a francouzskými kolonisátory. Mezi Japonci a Francouzi nepanovala však nějaká zvláštní svornost. Naopak, docházelo mezi nimi k častým sporům a později po osvobození Francie dokonce k otevřeným srážkám. Pro národy Indočíny vznikla tak nová situace, charakterisovaná jednak válkou, jednak dvojím útlakem — japonským a francouzským.

Vietnamské osvobozenecské hnutí se japonskou okupací a vznikem války v Tichomoří dostalo do nové etapy svého vývoje, v níž hlavním úkolem bylo vyhnat především japonské okupanty a také francouzské kolonisátory ze země. Z iniciativy KS Indočíny byla již v květnu 1941 založena celonárodní osvobozenecská organizace, Demokratická fronta boje za nezávislost Vietnamu (Vietnam Dok Lap Dong Min), známá pod zkráceným názvem *Vietmin*, která sdružila existující rolnické, mládežnické a ženské organizace, dále náboženské organizace katolíků, buddhistů a konečně i některé maloburžoasní a buržoasní strany, ochotné bojovat za národní nezávislost a osvobození Vietnamu.

Program Vietminu vytyčil jako hlavní úkol, vyplývající z dané historické situace a podmínek, úkol národního osvobození a likvidace cizí nadvlády ve Vietnamu. Tomuto hlavnímu úkolu byla podřízena veškerá činnost Vietminu i úkoly boje proti feudalismu. V souladu s tím vytvářel program předpoklady, aby se do této jednotné národní protimperialistické fronty zapojily i vykořisťovatelské tří-

dy a vrstvy. Stanovil mimo jiné nedotknutelnost soukromého vlastnictví, zaručil právo vlastnit soukromý kapitál. Strana se rozhodla dočasně odvolat i heslo agrární revoluce, aby vytvořila předpoklady pro zapojení vlastenecky orientovaných statkářů do osvobozenec-kého hnutí.

Pod vedením strany a Vietminu vznikly brzo v některých oblastech Vietnamu místní orgány osvobozenec-kého boje — lidové výbory nebo výbory národního osvobození. Strana a Vietmin hned od počátku japonské okupace věnovaly mimořádnou pozornost organizaci partyzánských oddílů, které pak zejména v severní části země rozvíjely vojenské akce proti japonským ozbrojeným silám. Vietnamské osvobozenec-ké hnutí si postupně vytvořilo i územní »základny«, v nichž se uskutečňovaly první demokratické svobody a z nichž mohl být veden pak ještě účinnější boj proti okupantům. Ke konci roku 1944 bylo v severním Vietnamu osvobozeno již 7 provincií.

V zahraniční politice se KS Indočíny a Vietmin orientovaly na síly bojující proti fašistickým mocnostem. Pokud tak vystupovali Francouzi ve Vietnamu, vztahovalo se to i na ně. Strana považovala vůbec za jeden z předních úkolů své taktiky ve vnitřní i zahraniční politice využívat japonsko-francouzských rozporů v Indočíně k oslabení posic kolonizátorů a k posílení posic revoluce. V praxi tuto zásadu uplatňovala na příklad tím, že navazovala spolupráci s Francouzi demokratického smýšlení, kteří byli pronásledováni japonskými a často i francouzskými úřady.

Růst osvobozenec-kého hnutí a jeho úspěchy donutily japonské vládnoucí kruhy k určitým změnám své politiky ve Vietnamu. Tyto změny, resp. opatření japonských imperialistů měly jeden cíl: oslabit osvobozenec-ké hnutí a upevnit japonské ^{ve} posice ve Vietnamu. Takovým »opatřením« bylo v březnu 1945 zrušení francouzské koloniální správy a vyhnání Francouzů a jejich ozbrojených sil z Vietnamu. Tehdy došlo v některých místech k ozbrojeným srážkám mezi japonskými a francouzskými silami. Tyto srážky skončily ve všech případech porážkou Francie. Část francouzských ozbrojených sil utekla do čankajškovské Číny, část se dočasně, jen na krátkou dobu, spojila s osvobozenec-kým hnutím vietnamského lidu, a později také z Indočíny uprchla. Vyhnání Francouzů z Indočíny mělo odstranit stav, kdy se Japonci musili dělit o vykořisťování Vietnamu a celé Indočíny s Francouzi, a vytvořit podmínky pro neomezené panství Japonců v Indočíně. Jiným opatřením, lépe řečeno manévrem, který měl zase rozštěpit osvobozenec-ké hnutí, bylo ve Vietnamu slení místní loutkové vlády s omezenými správními funkcemi. Tento

manévr měl vytvořit zdání demokratičnosti japonských okupantů a desorientovat některé složky osvobozenického hnutí.

Roztržku mezi Japonci a Francouzi a vyhnání Francouzů z Indočíny v březnu 1945 považovali někteří pracovníci osvobozenického hnutí za vhodný moment k ozbrojenému povstání a k vyhnání Japonců. Takové názory vycházely z toho, že ozbrojenou srážkou byli okupanti oslabeni a že v jejich řadách vznikl zmatek, jehož by bylo možno využít. Tyto názory však obrazy skutečný stav jen jednostranně. Byly zde totiž i jiné okolnosti, pro zahájení povstání naprosto nepříznivé. Především to byla skutečnost, že Japonci měli v Indočíně značně veliké ozbrojené síly, a za druhé to, že ani mezinárodní podmínky neodpovídaly takovému úkolu. Uskutečnit povstání za takových okolností by mohlo vést nejvýše k tomu, že by povstání zvítězilo jen v některých oblastech a zdaleka ne na celém území. Povstání v této době by hrozilo zničením značné části ozbrojených i jiných sil osvobozenického hnutí, potřebných k zasazení rozhodujícího úderu japonským okupantům v Indočíně a k dobytí moci. Neúspěšné povstání by pravděpodobně odsoudilo lid k tomu, aby pak pasivně čekal na kapitulaci Japonska a na vylodění spojenců, a zbavil se tak možnosti ujmout se řízení svých věcí. Tyto názory se neprosadily díky správnému zhodnocení situace a správné politice KS Indočíny. Vhodný okamžik pro zahájení povstání na-
dešel teprve později.

Období od března do srpna 1945 bylo obdobím dalšího rozmachu a růstu sil osvobozenického hnutí ve Vietnamu. Na posice revoluce byly organisovanými a promyšlenými akcemi přivedeny další vrstvy lidu. Stranou a Vietminem byly organisovány četné protijaponské demonstrace. Ve snaze řešit tak vážný problém, jakým bylo odstranění hladu, organisovaly orgány národně osvobozenického boje výpravy na japonské rýžové sklady, které často nabývaly charakteru ozbrojených akcí. Byly rozšiřovány letáky a vylepována hesla, odhalující skutečnou úlohu Japonců i jejich přísluhovačů ve Vietnamu a rozptylující iluze, že by bylo možno se s Japonci »domluvit« o některých reformách. Odboj vietnamského lidu proti Japoncům významně posilovala aktivní činnost vietnamských partyzánů. Ve všech těchto akcích získávaly pracující masy potřebné bojové a politické zkušenosti. Vietmin měl počátkem léta 1945 ve svých řadách již 5 milionů členů. V červnu 1945 došlo k sjednocení osvobozených provincií na severu v jednotnou Osvobozenou oblast. Strana a Vietmin usilovně připravovaly ozbrojenou akci, která by definitivně skoncovala s panstvím Japonců ve Vietnamu.

2. SRPNOVÁ REVOLUCE A BOJ ZA UPEVNĚNÍ JEJÍCH VÝSLEDKŮ (SRPEN 1945 — PROSINEC 1946)

Vstup SSSR do války proti Japonsku v srpnu 1945 se stal signálem k zahájení povstání. 14. 8. 1945 vydal soudruh Ho Či Min¹ příkaz k povstání. 19. 8. 1945 přešla moc do rukou výboru Národního osvobození v Hanoi, hlavním městě VDR. 2. 9. byla vyhlášena nezávislost Vietnamu, ustavení demokratické republiky a utvoření prozatímní lidové vlády. Srpnové povstání zvítězilo.

Jestliže v březnu 1945 by bylo povstání ještě předčasné, pak v srpnu, kdy bylo definitivně rozhodnuto o porážce Japonska, bylo již nevyhnutelné. Kdyby se nyní vietnamský lid nepozvedl k boji za uchopení moci a trpně očekával, až ho »osvobodí« západní spojenecké armády, vedlo by to možná k ještě horším důsledkům než předčasné povstání. Pro povstání tedy strana volila nejvhodnější okamžik, kdy japonská válečná mašinerie se hroutila pod údery Sovětské armády i anglo-amerických vojsk a také pod údery osvobozenického hnutí v ostatních asijských zemích okupovaných Japonci (Čína, Indonésie a j.).

Situace, jež vznikla ve Vietnamu po vyhlášení VDR, byla mimořádně složitá a pro vietnamské osvobozenické hnutí velice obtížná.

Již koncem září 1945 se pod záminkou přijetí japonské kapitulace vylodila v Saigonu britská a za jejich pomoci francouzská vojska, která obsadila postupně řadu měst i celé oblasti jižního Vietnamu. Francouzská vojska napadala představitele nové moci, násilím roz-

¹ Jméno soudruha Ho Či Mina je nerozlučně spjato s osvobozenickým hnutím vietnamského lidu a s činností vietnamských komunistů. Soudruh Ho Či Min se narodil 19. 5. 1890 v rodině vietnamského úředníka. Když dospěl, pracoval několik let jako námořník. Od roku 1913 bydlel v Paříži, kde se usilovně vzdělával a kde rovněž navázal spojení s francouzskými levicovými politickými skupinami. Zorganizoval vydávání týdeníku, v němž odhaloval francouzskou koloniální politiku v Indočíně i v jiných francouzských koloniích. Roku 1920 vstoupil do právě založené Komunistické strany Francie. Po několika dalších letech opustil Francii a odjel do Kantonu v Číně. V té době ovládal již několik jazyků a četl v originále Lenina, Sunjatsena a Stalina. V Číně pracoval jako uvědomělý revolucionář mezi Vietnamci, kteří sem emigrovali ze své vlasti. Pro svou revoluční činnost byl čínskými úřady zatčen a na dva roky uvězněn. Byl propuštěn, vrátil se do vlasti, odkud zakrátko musel uprchnout před francouzskou policií. Přebýval v Honkonu, kde se nejaktivněji podílel na přípravě a pracích zakládajícího sjezdu KS Indočíny. Také v Honkonu byl stále pronásledován a vězněn anglickými úřady. Když se mu podařilo osvobodit se z honkonského vězení, odešel do Vietnamu a zde v ilegalitě pokračoval v revoluční činnosti. V době japonské okupace řídil společně s ostatními představiteli KS Indočíny protijaponský boj. Od vyhlášení Vietnamské demokratické republiky je soudruh Ho Či Min nepřetržitě jejím prezidentem. Díky své obětavé a neustálé práci ve prospěch vietnamského lidu se soudruh Ho Či Min stal slavnou postavou nejen Vietnamu, nýbrž celého mezinárodního revolučního hnutí.

háněla místní správní a mocenské orgány lidu a nahrazovala je svými okupačními orgány. Francouzští imperialisté, kteří teprve začali obnovovat a budovat svou armádu, považovali v této době za bezprostřední, nejbližší svůj úkol vytvořit si v jižním Vietnamu pevnou základnu, z níž by v budoucnu mohli zahájit generální útok proti VDR a likvidovat úspěchy národně osvobozenického boje vietnamského lidu. Francouzskému násilí se obyvatelstvo jižního Vietnamu postavilo na rozhodný odpor, který nabyl charakteru ozbrojeného odporu.

Přítomnost a činy francouzských vojsk v jižním Vietnamu znamenaly reálné ohrožení existence Vietnamské demokratické republiky. Nezůstalo však jen při tomto nebezpečí. Také na severu země se vytvořila pro VDR vážná situace. Pod záminkou odzbrojování japonských vojsk, ve skutečnosti v žoldu a v zájmu amerických imperialistů a také s vlastními uchvatitelskými cíli, sem přišla čankajškovská vojska, jejichž počet se odhadoval na dvě stě tisíc. Dělicí čarou mezi čankajškovskými a francouzskými vojsky byla 16. rovnoběžka severní šířky. Čankajškovská vojska se měla pokusit svrhnout Ho Či Minovu vládu a pomoci buržoasně statkářským reakčním živlům uchvátit moc.

Za této situace začala KS Indočiny pracovat neveřejně (Ústřední výbor uveřejnil v listopadu 1945 deklaraci o rozpuštění KS Indočiny), při čemž nadále organisovala a řídila osvobozenický boj. Tento krok byl zřejmě podmíněn snahou uchovat revoluční stranické kádry a zabránit případným zásahům cizích vojsk proti straně.

Přítomnost čankajškovských vojsk ve Vietnamu se však začala stávat francouzským imperialistům nepohodlnou. Spatřovali v ní ohrožení svých »zájmů« ve Vietnamu. Na nátlak francouzské vlády byla v únoru 1946 uzavřena mezi Francií a čankajškovskou vládou dohoda, podle níž měla být čankajškovská vojska ze severního Vietnamu evakuována a nahrazena vojsky francouzskými. Tato dohoda byla pak zanedlouho realizována.

Vláda VDR ve své zahraniční politice usilovala o zajištění co nejpríznivějších vnějších podmínek pro konsolidaci vnitřních sil republiky. S tohoto hlediska bylo hlavním úkolem dosáhnout spravedlivé dohody s Francií. Dne 6. března 1946 byla podepsána francouzsko-vietnamská dohoda, v níž Francie uznala Vietnam ve složení Bakbo a Trungbo (t. j. severní a střední část Vietnamu) za svobodný stát s vlastní vládou, parlamentem, armádou a financemi. Otázka dalšího osudu Nambo, t. j. jižní části Vietnamu, která byla z větší části okupována francouzskými vojsky, měla být řešena referendem. Francie získala souhlas vlády VDR, že Vietnam zůstane součástí Francouzské unie. Odzbrojení japonských vojsk ve Vietnamu mělo

být podle dohody dokončeno společně francouzskými a vietnamskými ozbrojenými silami. Počet francouzských vojsk ve VDR však neměl přesahovat 15.000 mužů. Po ukončení svého úkolu měla být francouzská vojska evakuována nejpozději do dubna 1951. Sporné otázky mezi oběma stranami měly být řešeny jednáním.

Vietnamská demokratická republika považovala tuto dohodu, v níž souhlasila s některými ústupky francouzským kolonizátorům, za opatření, jež umožní revoluci získat oddech nutný k upevnění nového zřízení a k seskupení sil pro další postup vpřed.

Pro francouzské kolonizátory byla dohoda pouhým manévrem, který měl zmást jak osvobozené hnutí ve Vietnamu, tak i francouzskou dělnickou třídu, rozhodně podporující spravedlivý boj vietnamského lidu. Francouzští kolonizátoři začali dohodu druhý den po jejím uzavření porušovat. Místo aby přerušili vojenské akce na jihu, jak to předpokládala dohoda, rozšiřovali je. V rozporu s ustanovením dohody o uspořádání referenda v Nambo, které mělo řešit jeho budoucí osud, vytvořili za pomoci místních zrádcovských živlů v červnu 1946 t. zv. Kočičínskou autonomní republiku, úplně závislou na Francii. Zvětšovali počet francouzských vojsk ve Vietnamu i dovoz moderní výzbroje a výstroje.

V létě proběhlo nové francouzsko-vietnamské jednání, jehož výsledkem bylo uzavření nové dohody, t. zv. modu vivendi, dne 14. září 1946. V této dohodě se potvrzovala dohoda z března a obě strany se zavazovaly, že obnoví jednání nejpozději v lednu 1947. Rovněž tato dohoda se v rukou francouzských imperialistů stala cárem papíru.

Za těžkých podmínek, charakterizovaných přítomností cizích vojsk, bloádou a značnou mezinárodní izolací, musila VDR řešit některé vážné úkoly vnitřní povahy. Především zlepšit hospodářskou situaci země. V důsledku drancování a olupování země v době války, v důsledku sucha a hned poté zase ničivých povodní v roce 1944 byl ve Vietnamu hlad, kterému padly za oběť dva miliony lidí. Pro zachování a upevnění výsledků revoluce byly nejdůležitější úkoly v politické oblasti: upevnit zřízení VDR a lidovou moc, dát zemi ústavu.

6. ledna 1946 se konaly volby do Národního shromáždění republiky, jichž se zúčastnilo 92 procent všech voličů. V dějinách Vietnamu to byly prvé všeobecné, přímé, pro všechny občany rovné volby s tajným hlasováním. Počátkem března se sešlo Národní shromáždění a zvolilo vládu VDR v čele s Ho Či Minem.

S hlediska boje proti imperialistické agresi mělo velký význam upevňování a rozšiřování hnutí odporu proti francouzským kolonizátorům. V březnu 1946 byla paralelně vedle Vietminu vytvořena jiná protiiperialistická masová organizace, liga Lien Viet (viet-

namský Národní svaz), která sjednotila a zapojila do protimperialistické fronty představitele střední a malé buržoasie, inteligence, vlasteneckých statkářů a duchovenstva. Reakční feudálně velkostatkářské vrstvy, o něž se ve Vietnamu opírali francouzští kolonisátoři, se pokoušely využít Lien Vietu k upevnění svých politických posic a k uchvácení moci. Tyto pokusy však ztroskotaly na bdělosti a ostražitosti dělnické třídy Vietnamu, která upevňujíc své posice v této organizaci současně isolovala všechny zrádcovské elementy. Liga Lien Viet sehrála v průběhu dalších let významnou úlohu v organisování lidu k boji proti imperialistickým uchvatitelům.

Po celonárodním projednání vstoupila v říjnu 1946 v platnost ústava, která zakotvila všechny dosavadní úspěchy národně osvobozenického hnutí ve Vietnamu. Ústavou byl stvrzen systém lidové moci a správy. V provinciích, městech, vesnicích a v městských čtvrtích se vytvářejí lidové rady, které se volí na základě všeobecného hlasování. Systém místní správy je budován na základě demokratického centralismu. Ústava zajistila všem pracujícím demokratická práva: svobodu slova, tisku, shromažďování a náboženského vyznání. Základními povinnostmi občanů jsou ochrana rodiny, dodržování ústavy a podřízení se zákonům. Ústava předpokládá povinné, bezplatné základní školní vzdělání v mateřském jazyce, sociální pojištění, placenou dovolenou, podporu v nemoci, vyplácení podpor rodinám s mnoha dětmi. Také přestárlým anebo práce neschopným občanům poskytuje stát podporu. Některá ustanovení ústavy měla spíše programový charakter, neboť nebyly ještě podmínky pro jejich realizaci. Přijetí ústavy bylo důležitým krokem na cestě upevňování demokratického režimu ve Vietnamu.

Tvořivá práce probíhala rovněž v oblasti hospodářské. Hlad, který si svého času vyžádal tolik obětí, byl v roce 1946 v podstatě zdolán. I když v zemi nebylo ničeho nazbyt, dokázala vláda VDR každému zajistit minimální, nejnutnější množství potravin a oblečení. A to byl — ve srovnání s postavením pracujících ve městech a oblastech okupovaných Francouzi — obrovský úspěch.

Lze tedy říci, že národně osvobozenické hnutí v období od srpna 1945 do prosince 1946 dosáhlo značných úspěchů v boji za nezávislost a za upevnění výsledků srpnového povstání.

Srpnové povstání v roce 1945 bylo skutečnou revolucí, a to jak svým charakterem, tak i svými výsledky.

Revoluce v koloniální zemi musí v sobě za současných historických podmínek spojovat charakter protimperialistické revoluce, namířené proti cizí nadvládě, a agrární revoluce, jejímž cílem je zničit zbytky feudalismu, konfiskovat statkářskou půdu a dát ji rol-

níkům. Srpnová revoluce ve Vietnamu si nekladla ještě za úkol odstranit feudalismus a statkářské vlastnictví půdy. Jejím hlavním úkolem bylo svrhnout imperialistické panství a zřídit nezávislou, demokratickou republiku. Srpnová revoluce byla tedy revolucí národně osvobozenou. Jejím hegemonem byla dělnická třída. Tato revoluce byla namířena proti japonským fašistům, francouzským kolonizátorům a jejich vietnamským přísluhovačům z řad statkářů a buržoasie. Byla součástí mocného, v celém světě probíhajícího boje proti fašistické agresi. Proto byla srpnová revoluce svým charakterem revolucí demokratickou.

Nebyla však *důsledně demokratickou revolucí*. To proto, že nevyřešila agrární otázku. Její opatření v této otázce *nebyla zaměřena proti feudálům a statkářům jako celku*. Bylo sníženo pachtovné z půdy, které musili rolníci platit statkářům. Byly sníženy a částečně anulovány staré dluhy rolníků u statkářů. Konfiskována byla jen část půdy patřící zahraničním společnostem nebo statkářům, kteří zradili. Byla to tedy opatření jen dílčího rázu, jež odpovídala daným možnostem a dané etapě vývoje revoluce. Nicméně i tato opatření byla v důsledku těžkých podmínek a situace VDR namnoze statkáři zmařena. Feudálně velkostatkářské vlastnictví půdy bylo nadále zachováno. Likvidovat je zůstalo úkolem dalšího vývoje revoluce.

Bezprostředním výsledkem srpnové revoluce bylo svržení monarchie a utvoření demokratické republiky. Nepodařilo se jí však ještě úplně zlomit moc imperialistů v zemi. Z předcházejícího výkladu vyplývá, že ve Vietnamu byla brzy po vyhlášení VDR částečně obnovena vojenská nadvláda kolonizátorů a uchován rovněž vliv francouzského finančního kapitálu. Nicméně postavení lidu v této republice bylo zcela jiné než v buržoasních demokraciích. Demokratický řád ve VDR byl demokracií nového typu, *demokratickou mocí lidu*, t. j. dělníků, rolníků, drobné buržoasie, vlastenecky smýšlejících význačných osob a vlasteneckých statkářů, kteří byli zapojeni do hnutí odporu.

Vietnamští komunisté si ovšem od počátku uvědomovali, že při výsledcích srpnové revoluce není možno zůstat, že srpnová revoluce je pouze prvním, ač velmi významným krokem na cestě vietnamské lidově demokratické revoluce, jež se musí dále rozvíjet. Uvědomovali si, že bude třeba úplně odstranit cizí nadvládu a také důsledně rozvinout antifeudální stránku revoluce.

3. CELONÁRODNÍ OSVOBOZENECKÁ VÁLKA VIETNAMSKÉHO LIDU (PROSINEC 1946) AŽ ČERVENEC 1954)

POČÁTEK CELONÁRODNÍ OSVOBOZENECKÉ VÁLKY

Již v druhé polovině listopadu 1946 bombardovala francouzská vojska Haifon. Tehdy vláda VDR vydala příkaz oddílům lidové osvobozené armády bránit se se zbraní v ruce každé nové provokaci.

Současně francouzská vojska, která se v této době cítila již dostatečně silná, zostřovala situaci v Hanoi; francouzská vojska se dostala do Hanoie na základě smlouvy z března 1946 a měla tam vojenskou převahu nad ozbrojenými silami VDR. 19. prosince 1946 zahájila francouzská vojska v Hanoi válečné akce. Od tohoto dne se válka rozšířila po celé zemi.

Cílem, který sledovali francouzští kolonisátoři rozpoutáním války, byla likvidace všech úspěchů národně osvobozenického hnutí a obnova koloniálního režimu ve Vietnamu. Francouzská dělnická třída se proti této válce hned od počátku postavila a nazvala ji »špinavou válkou«.

Odpovědí na útok francouzských vojsk byl celonárodní ozbrojený odpor vietnamského lidu. Vietnamská revoluce vstoupila válkou do nové etapy vývoje. Za nových, nebývale těžkých válečných podmínek bylo zapotřebí jednak ubránit, jednak rozvinout a rozmnožit úspěchy srpnové revoluce.

Francouzští kolonisátoři se domnívali, že svého cíle dosáhnou krátkým, silným vojenským zásahem proti VDR. Podstatou jejich vojenskostrategického plánu před zahájením války byla »blesková válka«. Při vypracovávání tohoto plánu vycházelo francouzské velení jak ze své dočasné vojenské převahy a z momentu překvapení, tak i z chybných závěrů o nepřipravenosti a slabosti protivníka. Nodocenovalo ony historické změny, k nimž v důsledku války došlo v celém světě a ovšem i v myšlení a životě vietnamského lidu. Je pravda, že vietnamská osvobozenická armáda zdaleka neměla k dispozici takový počet a tak moderních zbraní jako vojska kolonisátorů. Navíc se teprve vlastně budovala a upevňovala. Její výhodou však byla naprostá podpora zápolí a lidu. Celonárodní ozbrojený odpor pak přinesl některé zvláštnosti války (partyzánský boj, podmínky války v džungli, sabotáže a ničení zásob ve francouzském týlu a j.), se kterými zřejmě francouzské velení nepočítalo anebo počítalo jen nedostatečně. Proto také již průběh prvních týdnů a měsíců války vyvrátil dobrodružný plán francouzského velení.

Průběh celonárodní osvobozené války ve Vietnamu je možno rozdělit na dvě základní období: 1. období od prosince 1946 do roku 1949, 2. období zahrnující léta 1950—1954.

Pro první období je charakteristické to, že francouzská vojska přes značné taktické úspěchy nedosáhla strategického cíle, t. j. »bleskové« porážky Vietnamské demokratické republiky. Plán »bleskové války« ztroskotál již na počátku tohoto období. Pro VDR a její ozbrojené síly je to období nejprve úporné obrany, úporného boje o každé místo, o každou píď země a později určitého »vyrovnání sil« a současně shromažďování sil a prostředků k protiútoku. Mezinárodně je to pro VDR období úplné blokády a diplomatické izolace.

Pro druhé období je charakteristické to, že vietnamská osvobozená armáda přešla na mnoha místech do protiútoků, osvobodila některá důležitá území, trvale se ujala vojenské iniciativy. Je to období rozmachu vnitřních sil, založení Vietnamské strany práce, vyhlášení agrární reformy, dalšího upevňování a stmelování jednoty vietnamského lidu, období růstu mezinárodní autority VDR. Pro francouzské kolonizátory ve Vietnamu to bylo období rostoucích a prohlubujících se obtíží a vojenských porážek. Jde o období, kdy se stupňovalo vměšování a pronikání amerického imperialismu do Indočíny. Toto období končí podepsáním ženevských dohod o obnovení míru v Indočíně.

OBDOBÍ OD PROSINCE 1946 DO ROKU 1949

Průběh prvních měsíců války určila dočasná vojenská převaha francouzského expedičního sboru. Po dvouměsíčních úporných bojích byly oddíly vietnamské osvobozené armády nuceny vyklidit Hanoi. V březnu 1947 podnikli Francouzi útok na široké frontě s použitím výsadkových jednotek a po tvrdých bojích se zmocnili významných vietnamských měst ve východních částech severního a středního Vietnamu. Tato města však byla brzo obklíčena a izolována vietnamskými ozbrojenými silami. Na podzim 1947 zorganizovalo francouzské velení ofensivu, jejímž cílem bylo obklíčit a zlikvidovat vietnamské síly ve Vietbaku (Vietbak — hornatá část severního Vietnamu, nazývaná »území národní revoluce« — byl dočasným sídlem Ho Či Minovy vlády a jiných ústředních institucí). Tato ofensiva byla odražena; svým významem se to rovnalo porážce francouzských vojsk. Po ztroskotání této ofensivy docházelo po několik měsíců k místním bojům v menším měřítku. Krach ofensivy proti Vietbaku nadobro zmařil plány »bleskové války«.

Francouzská vojska narazila tedy na neočekávaný odpor, znásobený odporem v okupovaných městech a oblastech, kde obyvatel-

stvo přepadávalo a ničilo francouzské vojenské sklady, závody, provádělo sabotáže atd. Na osvobozeném území (hlavně na severu země) vyvíjel lid usilovnou činnost, aby zajistil potřebné předpoklady pro vedení války a pro konečné vítězství. V zájmu pružného řízení hnutí odporu byla značně decentralisována státní moc. Průmysl Vietnamu, i když nevelký, byl soustředěn v městech okupovaných nyní kolonisátory. Proto bylo nutné od základu organisovat výrobu zbraní a munice. Primitivními prostředky a někdy také použitím strojů, přenesených v poslední chvíli holýma rukama z východních měst do džungle, byly budovány zbrojní dílny a malé závody. Vznikly miniaturní vysoké pece, papírny, sirkárny a j. Za stálých bojů byla posilována a budována armáda (soustavný výcvik a výchova velitelských kádří, doplňování výzbroje). Již v roce 1949 se potřebně vyzbrojená a připravená armáda stala skutečností.

Krach »bleskové války«, konsolidace vnitřních sil VDR, vynalézavě a účinně vedené hnutí odporu v okupovaných oblastech přinutily francouzské velení ke změně vojenské taktiky. V roce 1948 nepodnikalo už velké operace. Francouzská vojska se opevňovala především ve městech; území okupovala tak, že si v něm buďovala hustou síť opevněných posádek, jež kontrolovaly nejbližší okolí. Politicky se francouzští kolonisátoři snažili upevnit své postavení úmluvami a různými ústupky reakčním silám ve Vietnamu. Zahájili jednání s bývalým annamským císařem Bao Dajem, který se při vzniku republiky zřekl trůnu a dokonce »naoko« podporoval Ho Či Minovu vládu. Výsledkem jednání bylo vytvoření t. zv. prozatímní ústřední vlády Vietnamu v květnu 1948. 8. března 1949 podepsala Bao Dajova »ústřední vláda« s francouzskou vládou dohodu o vytvoření vietnamského státu na území okupovaném Francouzi a o začlenění tohoto loutkového státu do Francouzské unie. Bao Dajova vláda byla pak roku 1950 uznána řadou západních kapitalistických států. Z příkazu francouzských imperialistů organisovala Bao Dajova vláda armádu, která měla posílit francouzský expediční sbor ve Vietnamu.

Rok 1949 probíhal ve svobodných územích Vietnamu ve znamení příprav generálního protiútoků. Vietnamská osvobozenecká armáda se začala již v této době chýpat na mnoha místech iniciativy.

Přípravy k protiútoků probíhaly za situace, kdy vítězila revoluce v Číně, kdy byla vyhlášena Čínská lidová republika. Vítězství čínské revoluce mělo pro národně osvobozenecký boj ve Vietnamu velký význam. Potvrdilo jednak správnost cesty, již se dal vietnamský lid, jednak znásobilo síly bojujícího Vietnamu. Pro VDR znamenalo konec úplné blokady a také konec diplomatické izolace. Nebezpečí, které dříve Vietnamu stále hrozilo ze severu, od čankajškovců, nyní pominulo. V lednu 1950 byla Vietnamská demokratická republika

uznána Čínskou lidovou republikou a hned poté Sovětským svazem a ostatními lidově demokratickými zeměmi.

OBDOBÍ 1950—1954

Ustavení Čínské lidové republiky vytvořilo podmínky pro navázání všestranných vztahů mezi VDR a socialistickými zeměmi. K nerušenému rozvoji těchto vztahů bylo však ještě nutno osvobodit některé severní oblasti Vietnamu při vietnamsko-čínských hranicích. Na podzim 1950 vyhnala osvobozená vietnamská armáda okupanty z pěti důležitých provincií při vietnamsko-čínských hranicích, čímž tyto hranice téměř po celé délce očistila. Vznikly tak i »územní« předpoklady pro rozvoj styků s ČLR a ostatními zeměmi tábora socialismu.

Osvobozením zmíněných pěti provincií stísnila osvobozená armáda zároveň kolonizátory v jejich postavení při deltě Rudé řeky, kde se prostírají hlavní rýžové oblasti severního Vietnamu. Na jaře 1951 jižní část delty také osvobodila.

Od 11. do 19. února 1951 probíhal v severním Vietnamu sjezd svolaný vietnamskými komunisty k založení Vietnamské strany práce (strana *Lao Dong*). Konal se za silící imperialistické agrese v Asii a v celém světě, kdy se stupňovalo vměšování amerického imperialismu do otázek Indočíny a kdy ve VDR bylo zapotřebí řešit stále složitější a mnohotvárnější problémy a úkoly. Sjezdem byla ustavena Vietnamská strana práce, která navázala na slavné revoluční tradice a činnost KS Indočíny. Sjezd rovněž vypracoval a schválil program strany.

Program, kromě jiného, určuje místo Vietnamu ve světě. »Vietnam je předvojem demokratického tábora v jihovýchodní Asii. Vietnamská revoluce je součástí světového boje za národní osvobození, na obranu míru a demokracie.«¹ Dnes není ovšem možno za takový předvoj považovat celý Vietnam, nýbrž jednu jeho část, Vietnamskou demokratickou republiku.

Základní úkol vietnamské revoluce shrnul program takto: »Vyhnat imperialistické útočníky, dosáhnout úplné nezávislosti a jednoty národa; odstranit koloniální režim a vymýtit zbytky feudalismu a polofeudalismu tak, aby půda patřila těm, kdo na ní pracují; budovat a rozvíjet lidovou demokracii; položit základy socialismu.«²

Program dále rozebírá otázku hybných sil vietnamské revoluce.

¹ Viz Programy komunistických stran, Program Vietnamské strany práce, Rudé právo 1956, str. 4.

² Tamtéž, str. 6.

Konstatuje, že hybnou silou současné vietnamské revoluce »je lid«,¹ především dělníci, rolníci, drobná buržoasie a národní buržoasie, které podporují vlastenecké a pokrokové osobnosti a vlastenečtí statkáři. Základní masu národa tvoří dělníci, rolníci a inteligence (inteligence pochází z různých vrstev obyvatelstva, většinou z drobné buržoasie). Vedoucí třídou vietnamské revoluce je dělnická třída.

S hlediska základních úkolů, které má revoluce splnit, a proto, že její hybnou silou je lid, vedený dělnickou třídou, je dnešní vietnamská revoluce národní lidově demokratickou revolucí. Tato národní lidově demokratická revoluce povede Vietnam k socialismu.«²

Formu moci ve VDR charakterisuje program jako lidově demokratickou republiku, její obsah jako demokratickou diktaturu lidu: demokratickou vůči lidu, diktátorskou vůči imperialistickým útočníkům a zrádcům.

V oblasti zahraniční politiky vytyčuje program úkol upevňovat přátelské vztahy se Sovětským svazem, s Čínou a ostatními lidově demokratickými zeměmi. V přátelských stycích s těmito zeměmi spatřuje jeden z důležitých zdrojů upevňování vlády lidu a mezinárodního postavení VDR.

Program Vietnamské strany práce postavil do popředí úkol dalšího stmelení jednotné národní osvobozené fronty. Z iniciativy Vietnamské strany práce byl svolán v březnu 1951 Národní kongres Vietminu a ligy Lien Viet, na němž byly obě tyto organizace úspěšně sloučeny v Jednotnou národní frontu Vietnamu. Tato národní fronta sjednocuje ve svých řadách všechny vlastenecké organizace a osoby, nezávisle na třídní příslušnosti, národnosti a náboženském vyznání. Jejím základem je svazek dělnické třídy, rolnictva a inteligence pod vedením dělnické třídy. Za hlavní úkol si vytyčila boj za nezávislost a jednotu země a boj za vybudování lidově demokratického státu. Sloučením Vietminu a Lien Vietu bylo odstraněno organizační rozštěpení dosavadní národní protiimperialistické fronty ve Vietnamu.

Založení Vietnamské strany práce a další upevnění jednotné národní fronty posílilo i národně osvobozený boj vietnamského lidu a projevilo se také v dalších úspěších osvobozené armády na frontách.

Významným momentem v průběhu války byla bitva o Hoa Bin, ležící na levém břehu Rudé řeky, 65 km západně od Hanoie. Útokem na Hoa Bin, zahájeným v listopadu 1951, zamýšlelo francouzské ve-

¹ Autor považuje za správnější překládat v této souvislosti slovo »the people« lid, nikoli národ, jak je přeloženo v uvedeném programu.

² Viz Programy komunistických stran, Program Vietnamské strany práce, Rudé právo 1956, str. 6.

lení obklíčit a zničit jednotky osvobozené armády v oblasti Černé řeky a odříznout je od důležitého zdroje zásobování rýží — delty Rudé řeky. Vietnamské oddíly byly nuceny dočasně Hoa Bin opustit. Po přeskupení sil přešly však do protiútoků, který skončil 23. února 1952 osvobozením města. Od hoabinské bitvy zůstala vojenská iniciativa, pokud jde o sever země, již natrvalo v rukou osvobozené armády.

Na podzim 1952 schválilo vrchní velení osvobozené armády rozhodnutí zahájit ofensivu v severozápadní části Vietnamu. Severozápadní Vietnam je strategicky důležitý hornatý prostor, hraničící na severu s Čínou a na jihozápadě s Laosem. Kolonizátoři zde svého času vyhlásili »autonomní stát« a drželi tu značné vojenské síly, které byly stálým nebezpečím osvobozenému Vietnamu. Výsledkem ofensivy bylo počátkem roku 1953 osvobození 80 procent území severozápadního Vietnamu s 250.000 obyvatel.

Některých úspěchů v této době dobyli vietnamští partyzáni také ve středním a jižním Vietnamu.

Úspěchy osvobozené armády v těchto letech způsobily ve francouzských vládnoucích kruzích jisté rozpaky a zmatek. Francouzští imperialisté hledali »nové« prostředky a »východisko« ze situace. Jistá a vlivná část francouzské reakce viděla takové »východisko« v další »vojenské pomoci« USA. USA poskytovaly ovšem tuto »pomoc« ochotně a snažily se ji rozšířit zejména po rozpoutání korejské války, neboť Indočína měla být podle jejich plánů dalším nástupištěm proti ČLR. Nyní, v roce 1952 a počátkem roku 1953, po vážných porážkách francouzských vojsk ve Vietnamu a za situace, kdy se korejská válka chýlila ke konci, viděli američtí imperialisté v indočínském konfliktu válečné ohnisko, které je nutno v zájmu udržení studené války, militarisace a zbrojení »pěstovat«. Zesílili proto svou »pomoc« a současně své pronikání do Indočíny. Americká »pomoc« však válku vyhrát nemohla. Mohla ji nanejvýš prodloužit.

Jiné »východisko« spatřovala francouzská reakce ve výměně velení francouzských vojsk ve Vietnamu. Francouzská vláda jmenovala vrchním velitelem francouzských vojsk v Indočíně generála Henriho Navarra, tehdejšího náčelníka štábu pozemních vojsk Severoatlantického paktu ve střední Evropě. Za účasti amerických vojenských expertů vypracoval nový vrchní velitel »plán zesílené vojenské činnosti« v Indočíně (»Navarrův plán«). Tento plán si kladl za cíl vyrvat iniciativu z rukou osvobozené armády. Pomocí »jednoho nebo dvou rozhodujících vítězství« měla být pozvednuta morálka francouzských i baodajovských vojsk a vytvořeny předpoklady pro porážku VDR. K uskutečnění plánu přistoupilo francouzské

velení v polovině října 1953 v severozápadním Vietnamu. Po odražení několika francouzských útoků přešly oddíly vietnamské armády do protiútoků a dobyly Laj čau, střediska stejnojmenné provincie v severozápadním Vietnamu, které bylo 7 let v rukou francouzských vojsk. Navarrův plán ztroskotal.

V listopadu 1953 prohlásil prezident VDR Ho Či Min, že vietnamský lid je připraven jednat o příměří. Podmínkou ovšem bylo, že také Francie podnikne příslušné kroky. V důsledku vojenských porážek a rostoucího odporu francouzského lidu k »špinavé válce« byla francouzská vláda nucena souhlasit s jednáním o obnovení míru v Indočíně.

4. ŽENEVSKÁ KONFERENCE V ROCE 1954

A OBNOVENÍ MÍRU V INDOČÍNĚ

Na základě rozhodnutí berlínské konference čtyř ministrů zahraničních věcí v lednu—únoru 1954 sešla se v dubnu téhož roku v Ženevě konference ministrů zahraničních věcí Sovětského svazu, USA, Anglie, Francie a Čínské lidové republiky. Úkolem konference bylo projednat korejskou otázku a otázku obnovení míru v Indočíně.

Reakční kruhy v USA a některých jiných zemích zaujaly nepřátelské stanovisko už k samému rozhodnutí o svolání této konference. Tím spíše se pak pokoušely zmařit jakýkoli pozitivní výsledek její práce. Sledující tento cíl, usilovaly o rozšíření války v Indočíně, čímž by jednání o této otázce učinily bezpředmětným. Diplomaté USA razili plán t. zv. internacionalisace války v Indočíně. Tento plán předpokládal kolektivní zásah imperialistických mocností ve prospěch Francie. Počátkem dubna navrhla vláda USA vládám Francie, Anglie, Austrálie, Nového Zélandu, Thajska a Filipín vytvořit vojenské seskupění a podniknout společné akce v Indočíně. Tyto návrhy byly však v Londýně a v Paříži přijaty chladně. Vládě USA bylo naznačeno, že do té doby, než se skončí ženevská konference, není možno její návrh uskutečnit.

Pokusy zmařit ženevskou konferenci a rozšířit válku v Indočíně zkrachovaly z několika důvodů. Předně, po zastavení války v Koreji se v celém světě ještě vystupňoval boj za mír a bezpečnost. S tohoto hlediska bylo velmi významným faktem rozhodnutí konference ministerských předsedů Indie, Indonesie, Pákistánu, Barmy a Ceylonu, konané v dubnu 1954, že je nutno bezodkladně zastavit válečné akce v Indočíně a zorganizovat jednání mezi zainteresovanými zeměmi; jež by tento problém urovnalo mírově, na

základě uznání nezávislosti států francouzské Indočíny. Za druhé, ve Francii se rozvinulo velké hnutí za zastavení »špinavé války« v Indočíně. Požadavek zastavit tuto válku se stal ve Francii tak-
řka celonárodním a nebylo možno jej ignorovat. Za třetí, realizaci
agresivních pokusů o rozšíření války v Indočíně zabraňovaly rov-
něž rozpory mezi USA a Francií, vyplývající hlavně z tlaku ame-
rických monopolů na posice monopolů francouzských v Indočíně.

Po neúspěšných jednáních o korejské otázce začala ženevská
konference v květnu 1954 projednávat indočínský problém. Jed-
nání o tomto problému se kromě pěti velmocí účastnili zástupci
Vietnamské demokratické republiky, Kambodži, Laosu a baodajov-
ského Vietnamu.

Jednání o indočínské otázce probíhalo v době, kdy vietnamská
lidová armáda dosahovala nových vojenských úspěchů. V před-
večer a v průběhu ženevské konference osvobodila vietnamská li-
dová armáda některá důležitá města v severovýchodní části Viet-
namu, jako Viet Tri (delta Rudé řeky), dále Taj bin, Nam din,
Nin bin a j. Ve středním Vietnamu bylo osvobozeno území c. 14
tis. km². Dobytím Kontunu (jižní část středního Vietnamu) pře-
rušila osvobozená armáda územní spojení francouzských vojsk
na jihu a na severu. Francouzské ozbrojené síly se držely hlavně
ve velkých městech východního pobřeží a kontrolovaly značné
části jižního Vietnamu.

7. května 1954 kapitulovala po dlouhém a tvrdém odporu Fran-
couzů pevnost Dien Bien Fu, poslední opevněný bod kolonizátorů
v severozápadním Vietnamu. Dobyť Dien Bien Fu příznivě ovliv-
nilo jednání ženevské konference o indočínské otázce.

10. května předložil vedoucí delegace VDR Fam Van Don reálný
návrh na obnovení míru v Indočíně. Prvořadým opatřením tohoto
návrhu bylo současné zastavení palby v celé Indočíně a uzavření
příměří. Po příměří mělo následovat politické urovnání. Politické
urovnání problémů by bylo založeno na uznání nezávislosti a su-
verenity Vietnamu, Kambodži a Laosu Francií, na odsunu cizích
vojsk z jejich území a sjednocení každého z tří indočínských států
na základě svobodných voleb a vytvoření jednotných demokratic-
kých vlád. Návrhy delegace VDR rovněž předpokládaly ustavení
přátelských vztahů mezi indočínskými státy a Francií.

K úspěchu jednání konference přispívali významně svou čin-
ností zástupci SSSR a ČLR. Na návrh SSSR byly jako základ jed-
nání o daném problému přijaty plány předložené delegací VDR
a francouzskou delegací. Delegace lidové Číny předložila konstruk-
tivní návrh se zásadami zastavení palby, který přispíval k sblížení
stanovisek jednotlivých účastníků zasedání.

Nicméně úsilí dosáhnout pro obě strany přijatelné dohody naráželo na vážné těžkosti, vyplývající hlavně ze stanovisek USA a Francie. Také mimo rámec konference se odehrávaly pokusy, jejichž cílem bylo zmařit mírové vyřešení indočínské otázky. V červnu 1954 se konaly porady zástupců USA, Anglie, Francie, Austrálie a Nového Zélandu, na nichž byla předběžně projednána otázka vytvoření vojenského bloku koloniálních mocností v jiho-východní Asii. Současně thajská vláda adresovala Radě bezpečnosti požadavek, aby OSN jmenovala zvláštní »komisi pozorovatelů«, která by studovala situaci v Indočíně. Žádost thajské vlády nebylo možno hodnotit jinak než jako pokus o vytvoření precedentu pro otevřené vměšování do vnitřních záležitostí indočínských států.

Úklady kolonisátorů se však nezdařily. Setkaly se s aktivním odporem mnoha zemí, kterému pomáhaly i rozdíly mezi USA a jejich partnery. Vládnoucí kruhy Anglie nebyly ochotny dát se vtáhnout do nové, v zemi velice nepopulární války, která by byla vedena — jak ukázaly zkušenosti z Koreje — hlavně v zájmu amerických monopolů. Tyto kruhy byly nuceny brát také v úvahu stanovisko Indie a jiných asijských zemí, které se rozhodně zasazovaly za spravedlivé mírové urovnání indočínské otázky.

Všeobecný odpor ve Francii vyvolala protinárodní politika tehdejší francouzské vlády pod vedením J. Laniel. 12. června 1954 vysloveno francouzské Národní shromáždění většinou hlasů této vládě nedůvěru. Důvodem vyslovení nedůvěry byl právě zhoubný kurs francouzské vlády v indočínské otázce. Nová vláda, jejímž předsedou se stal Mendès-France, slíbila, že vynaloží úsilí na dosažení míru v Indočíně.

Přivrženci politiky rozšíření či t. zv. internacionalisace indočínského konfliktu se octli v izolaci, nezdařilo se jim zmařit zastavení válečných akcí v Indočíně. 20. července 1954 byly v Ženevě podepsány dohody, podle nichž byly v době od 27. 7. do 11. 8. 1954 zastaveny vojenské akce ve Vietnamu, Kambodži a Laosu. Vietnam byl dočasně rozdělen demarkační čarou probíhající přibližně po 17. rovnoběžce severní šířky. Dohody předpokládaly, že do 300 dnů po zastavení palby budou francouzská a baodajovská vojska nacházející se severně od 17. rovnoběžky přeskupena do jižní části a oddíly lidové armády nacházející se jižně od 17. rovnoběžky zase naopak na sever. Byla vytvořena mezinárodní komise ze zástupců Indie, Kanady a Polska za předsednictví zástupců Indie. Mezinárodní komisi byly svěřeny dozor a kontrola nad uskutečňováním dohod. Dohody zakazovaly dovoz zbraní a vojenského materiálu do všech tří států Indočíny. Dohody rovněž obsahovaly

zákaz budovat nové vojenské základny na území indočínských států. Důležitý byl také závazek, že žádná část Vietnamu nesmí vstoupit do vojenských bloků. Vlády Laosu a Kambodži se ve zvláštním prohlášení zavazovaly, že jejich země se nezúčastní žádných agresivních vojenských koalicí. Francie byla povinna evakuovat svá vojska z Indočíny, respektovat nezávislost, suverenitu, jednotu a územní celistvost Vietnamu, Kambodži a Laosu.

V »Závěrečné deklaraci« ženevské konference z 21. července 1954 bylo ustanovení, že v Laosu a Kambodži budou provedeny během roku 1955 svobodné volby. Politické urovnání ve Vietnamu, předpokládající nezávislost, jednotu, územní celistvost země a demokratické svobody pro vietnamský lid, mělo být uskutečněno volbami v roce 1956. Účastníci konference se zavázali, že budou respektovat suverenitu indočínských států, že nedopustí vměšování do jejich vnitřních záležitostí a že se budou radit o každé otázce, kterou jim postoupí ke zkoumání mezinárodní dozorcí a kontrolní komise.

Podepsáním ženevských dohod o obnovení míru v Indočíně přiznala francouzská reakce ve skutečnosti krach svých plánů na obnovení koloniální nadvlády v Indočíně.

Obnovení míru v Indočíně bylo výsledkem odhodlaného a vytrvalého boje vietnamského lidu a ostatních národů Indočíny,¹ výsledkem boje francouzského lidu proti »špinavé válce« v Indočíně, výsledkem francouzsko-amerických rozporů v otázce Indočíny (americká »pomoc« a pronikání do Indočíny podlamovaly vážně nejen francouzské posice v Indočíně, ale hrozily, že se Francie stane ještě závislejší na USA) a konečně výsledkem boje socialistických a některých mírumilovných asijských zemí za likvidaci indočínského konfliktu.

Obnovením míru v Indočíně byla uhašena válka, která zde zuřila po osm let. Tím bylo zároveň zlikvidováno nebezpečné ohnisko

¹ Společně s vietnamským lidem bojovaly dlouhou dobu za svou nezávislost národy Laosu a Kambodži. Kambodža a Laos po válce vyhlásily samostatnost. Stejně jako Vietnam se však záhy střetly s ozbrojenou intervencí francouzských imperialistů. Veliká převaha materiální i v počtu vojsk umožňovala francouzskému expedičnímu sboru uchvátit hlavní města a velká území v Laosu a Kambodži. V letech 1947—1948 vznikly v obou zemích protiimperialistické fronty: Issara v Laosu a Issarak v Kambodži. Partyzánské oddíly, sjednocené později v jednotnou armádu, dosáhly některých úspěchů, zejména v severním Laosu a v západní a jihozápadní Kambodži. Protože v těchto zemích prakticky neexistovala dělnická třída, nenabývalo zde osvobozenecké hnutí takové hloubky jako v sousedním Vietnamu. Nicméně ozbrojený osvobozenecký boj v Laosu a Kambodži měl pro vývoj v Indočíně velký význam. Znemožňoval francouzskému velení soustřeďovat všechny své síly v Indočíně proti VDR a se všech stran ji sevřít. S druhé strany zase osvobozenecký boj ve Vietnamu přispěl značně k tomu, že na ženevské konferenci byli imperialisté nuceni uznat nezávislost Laosu a Kambodži.

agrese v jihovýchodní Asii. Ženevské dohody znamenaly faktické uznání národně osvobozenického boje indočínských národů a na prvním místě hrdinného Vietnamu. Obnovení míru otevřelo před národy Indočíny cestu k obnově válkou zničeného hospodářství a k mírové práci. Porážka kolonizátorů a obnovení míru v Indočíně byly velkým přínosem k zmírnění mezinárodního napětí v tehdejší době. Vítězství indočínských národů ve válce, kterou jim vnutili kolonizátoři, kladně ovlivnilo národně osvobozenický boj ostatních utlačených a závislých národů světa. Stalo se velmi významnou součástí probíhajícího procesu rozpadu koloniální soustavy imperialismu.

5. DEMOKRATICKÉ PŘEMĚNY A OBNOVA NÁRODNÍHO HOSPODÁŘSTVÍ VE VIETNAMSKÉ DEMOKRATICKÉ REPUBLICCE

Rolnictvo je nejpočetnější armádou národně osvobozenického hnutí v koloniálních a závislých zemích. Rolnictvo tvoří přibližně 85—90 % všeho obyvatelstva Vietnamu. Do roku 1945 nemělo 58 % rolnických rodin ve Vietnamu vůbec půdu. Tyto rolnické rodiny byly nuceny si draze najímat půdu u velkostatkářů a feudálů. Přibližně jen čtvrtina obdělávané půdy patřila obrovské mase rolnictva. Vietnamští feudálové a statkáři, kteří tvořili mizivé procento vietnamského obyvatelstva, vlastnili téměř polovinu půdy. Asi 10 % půdy patřilo kolonizátorům. Zbytek půdy připadal pak církvi, obcím a kulakům. Vietnamští rolníci byli statkáři a kolonizátoři krutě vykořisťováni. O tomto vykořisťování svědčí na příklad fakt, že rolníci-nájemci musili jako nájemné odvádět statkářům 50—80 % roční úrody a kromě toho i přímo nevolnický pracovat na jejich půdě. Takovýto stav ve vietnamském zemědělství ovšem dusil celé hospodářství země a oslaboval sílu rolnictva.

Aby se upevnily síly revoluce a svazek dělnické třídy s rolnictvem, aby se pozvedlo zemědělství a zlepšila se potravinová základna země i aby se zároveň otevřela cesta k rozvoji obchodu a průmyslu, bylo nevyhnutelné skoncovat s tímto stavem, zrušit feudálně velkostatkářské vlastnictví půdy, rozdělit půdu rolníkům, zlepšit životní úroveň rolníků. Šlo o to, rozvinout důsledně anti-feudální stránku revoluce, provést agrární reformu.

Program Vietnamské strany práce vytyčoval jako perspektivní úkol nutnost vytvářet podmínky pro postupné přidělování půdy

každému rolníkovi a dále zásadu, že půda má patřit těm, kdo na ní pracují. Jeho konkrétní opatření v tomto směru, určená pro nejbližší dobu, však ještě nepředpokládala provedení důsledné agrární reformy. Omezovala se zatím na některé dílčí reformy: úprava pachtovného z půdy a úroků; prozatímní přidělování půdy, kterou dříve vlastnili francouzští kolonisátoři a zrádci, chudým rolníkům a rodinám invalidů, řádné využití půdy; rozdělení obecní půdy rolníkům a pod.¹

Teprve koncem roku 1953, s *opožděním*,² schválilo Národní shromáždění VDR po důkladné přípravě zákon o agrární reformě, s jehož prováděním se brzy začalo. Vyhlášení tohoto zákona a prvé kroky při jeho realizaci znamenaly posílení sil revoluce.

Po podpisu ženevských dohod, po zastavení palby ve Vietnamu, v mírových podmínkách, se provádění agrární reformy rozvinulo v celé Vietnamské demokratické republice.

Cílem agrární reformy bylo likvidovat zemědělské vlastnictví kolonizátorů, zrušit feudálně statkářské vlastnictví půdy a rozdělit tuto půdu rolníkům. Agrární reforma se prováděla ve dvou etapách. Nejdříve se snižovalo pachtovné. V průběhu této etapy se mělo zjišťovat třídní složení každé vesnice. Současně měli být odhaleni reakční statkáři-zrádci a předáni soudu. Tito statkáři byli souzeni za zločiny proti lidu a za porušování zákonů. V druhé etapě se pak statkářům půda odebírala a rozdělovala rolníkům.

Při vypracování návrhu zákona o agrární reformě i při jeho provádění vycházely Vietnamská strana práce a vláda VDR z rozboru obecných i specifických rysů a složitosti národně osvobozeneckého hnutí ve Vietnamu, přihlížely k zapojení různých vrstev vlastníků půdy do hnutí odporu i k daným hospodářským a politickým potřebám. Proto nebyl postup vůči všem vlastníkům půdy úplně stejný (podstata a cíl agrární reformy tím ovšem dotčeny nebyly). Vlastníci půdy byli rozděleni na několik kategorií. Statkářům, kteří spáchali zločiny proti lidu a byli proto předáni soudu, se půda konfiskovala. Loyální statkářům a těm, kteří i spolupracovali s Francouzi, avšak nepáchali zločiny proti lidu, a nebyli tedy předáni soudu, se měla půda vykupovat. Výše výkupu byla určována na schůzích rolníků podle hodnoty průměrné roční sklizně. Takovýmto statkářům se po 10 let vyplácí 1,5 % výše výkupu. Obecní půda, kterou si kdy statkáři neprávem přisvojili, podléhala v každém případě zabavení bez náhrady. Církevní půda byla buď nuceně vykupována, nebo konfiskována. Konfiskovaná

¹ Viz Programy komunistických stran, vyd. Rudé právo 1956, str. 10.

² Srv. »Za trvalý mír, za lidovou demokracii!« 5. 12. 1952.

a vykoupená půda byla rozdělena mezi rolníky, kteří na ni dostali vlastnické právo.

Provádění agrární reformy se stalo obrovskou masovou politickou kampaní, na niž se soustřeďovala pozornost všeho obyvatelstva VDR. V průběhu uskutečňování reformy vzrostlo uvědomění rolnictva a tím také síla republiky. Koncem roku 1956 byla agrární reforma ve VDR v podstatě dokončena (s výjimkou některých horských oblastí, obývaných národnostními menšinami). Provedením pozemkové reformy byl v zásadě splněn úkol boje proti feudalismu, boje, jejž řídili vietnamští komunisté od roku 1930. Byly tak vytvořeny podmínky pro rozvoj zemědělství, průmyslu, obchodu a národní kultury.

Při provádění tak velikého a složitého úkolu, jakým je agrární reforma, došlo ve Vietnamské demokratické republice k některým vážným chybám. V září 1956 se konalo rozšířené zasedání Ústředního výboru Vietnamské strany práce, které podstatnou část svého jednání věnovalo otázkám provádění pozemkové reformy. Toto zasedání odhalilo chyby, jejich příčiny a důsledky a současně vytyčilo opatření k nápravě. Ústřední výbor Vietnamské strany práce konstatoval, že pracovníci pověřeni prováděním reformy namnoze porušili zásady a linii strany v pozemkové reformě. Neosvojili si kritéria pro určování tříd a špatně pochopili heslo »opírat se bezpodmínečně o zemědělské dělníky a chudé rolníky«. Podcenili stranické organizace na venkově, což mnohde způsobilo, že se opírali o špatné živly. Stávalo se, že byla nadměrně hodnocena rozloha a úrodnost pozemků. Bohatí rolníci byli považováni někdy téměř za statkáře a v jednání se skutečnými statkáři a velkostatkáři se často nerozlišovalo, zda jde o statkáře, kteří se zúčastnili hnutí odporu a pomohli revoluci, či zda jde o statkáře, kteří sloužili nepříteli, páchali zločiny a proviňovali se na lidu a národu. Záříjové zasedání ÚV Vietnamské strany práce charakterisovalo tyto chyby vcelku jako »levou úchylku«.

Za přímou příčinu chyb v provádění pozemkové reformy ÚV Vietnamské strany práce označil nedostatky v řízení a kontrole. Linie strany v pozemkové reformě byla v zásadě správná. Nesprávné řízení však vedlo k tomu, že v praxi byla tato linie překrucována, porušována a místy prováděn její opak. Když se začalo s pozemkovou reformou, existovalo spíše nebezpečí »pravé úchylky«, a bylo proto správné bojovat proti ní. V průběhu provádění reformy však došlo k »levé úchylce«, což vedení nejen včas nepostřehlo, ale nadále zdůrazňovalo nebezpečí »pravé úchylky«. To ovšem muselo průběh reformy nepříznivě ovlivnit. Vážné nedostatky byly rovněž v organizaci; orgány pozemkové reformy totiž disponovaly neúměrně velkou

pravomocí, což při nedostatečné politické přípravě kádrů vedlo k tomu, že pracovníci těchto orgánů porušovali pravidla kázně a pod. ÚV sebekriticky doznal svou spoluodpovědnost za nedostatky v řízení pozemkové reformy.¹

X. rozšířené zasedání ÚV Vietnamské strany práce učinilo smělá opatření k nápravě chyb. Zdůraznilo, že náprava se musí dít na základě zájmů pracujících rolníků a že je přitom nutno vhodně dbát zájmů ostatních vrstev obyvatelstva. Jde o to, aby si všichni pracovníci a členové strany osvojili správně generální linii strany v otázkách zemědělství po provedení reformy. ÚV formuloval tuto linii takto: »...opírat se bezvýhradně o chudé rolníky a zemědělské dělníky, být úzce spojen se středními rolníky, dohodnout se s bohatými rolníky, zabránit manévrum velkostatkářů, kteří se snaží dostat se opět k moci, dát možnost těm velkostatkářům, kteří se prací chtějí změnit v nové lidi.« Nápravu chyb je nutno spojovat s plněním úkolů hospodářského plánu. Opatření učiněná Ústředním výborem předpokládají, že nápravy chyb se zúčastní masové organizace Vlastenecké fronty a další složky společenského života.

Je zapotřebí znovu zdůraznit, že uskutečnění pozemkové reformy ve VDR — přes vážné chyby, které ostatně musí být a budou napraveny — je vpravdě velkým historickým krokem vietnamského lidu v likvidaci středověkých i kapitalistických výrobních vztahů v hospodářství země, v odstraňování zaostalosti Vietnamu a v budování nové společnosti. Vietnamští komunisté a všechny pokrokové síly Vietnamu si uvědomují, že likvidace statkářského vlastnictví půdy a rozdělení této půdy rolníkům není při tom všem ještě konečným a rozhodujícím krokem. Ohromným úkolem blízké budoucnosti bude přebudovat vietnamské zemědělství v zemědělství socialistické. Již nyní orientuje strana rolníky na vytváření skupin vzájemné pomoci, které by postupně vytvořily základnu pro výrobní zemědělská družstva a pro socialistickou zemědělskou velkovýrobu.

Vietnamská strana práce a vláda VDR věnují mimořádnou pozornost rovněž otázkám rozvoje národního průmyslu.

V průběhu celonárodní osvobozené války byl zbudován nejnutnější, namnoze velmi primitivní průmysl, sloužící hlavně obraně

¹ V souvislosti s chybami při provádění pozemkové reformy podal demisi tehdejší generální tajemník Vietnamské strany práce soudruh Truong Šin. Generálním tajemníkem se stal soudruh Ho Či Min, který je zároveň předsedou strany. Soudruh Truong Šin, zůstává členem politického byra a sekretariátu ÚV strany. Člen ÚV soudruh Ho Viet Thang, který byl pověřen řízením pozemkové reformy, byl zbaven funkce člena ÚV. Další člen ÚV a politického byra soudruh Le Van Luong, spoluodpovědný za řízení stranické práce při realizaci pozemkové reformy, byl zbaven své funkce, avšak vzhledem k tomu, že aktivně pomáhal při odstraňování chyb, když byly odhaleny, zůstal v ÚV jako náhradník.

a účelům války. Již tehdy byly obnoveny některé zatopené doly, postaveny dílny a závody pro výrobu a opravu zbraní, dále dílny a závody pro výrobu zemědělských potřeb a j. Celkově však tento průmysl nikdy nedosáhl a ani nemohl dosáhnout předválečné úrovně objemu výroby. Zastavení palby a ukončení války vytvořilo příznivé podmínky také pro práci na tomto úseku národního hospodářství.

Hlavním úkolem let 1955—1956 se stala obnova národního hospodářství, úkol dosáhnout ve výrobě v podstatě předválečné úrovně.

V roce 1955, v prvním roce obnovy, značně vzrostly ekonomické zdroje Vietnamské demokratické republiky. Tím, že mnozí velkopodnikatelé utekli do jižního Vietnamu, přešly do rukou státu základní průmyslové podniky: uhelné doly, cementárny, rudné doly, dále železniční doprava a velké plantáže technických plodin. V rukou státu je v současné době soustředěna přibližně třetina velkoobchodu, banky a zahraniční obchod. Vláda zatím povzbuzovala rozvoj soukromého průmyslu. Také zákon o agrární reformě přihlížel k potřebám na úseku průmyslu. Ponechal nedotknutelnými průmyslové a obchodní záležitosti loyálních statkářů. Statkářská půda, která bezprostředně sloužila obchodním nebo průmyslovým účelům, neměla být vykupována. Takovýto postup vlády VDR vůči soukromému podnikání byl za daného stupně národního hospodářství nutný.

Během roku 1955 se zlepšily podmínky pro plánování národního hospodářství. Na jaře téhož roku byla vytvořena státní plánovací komise, která za pomoci ostatních ústředních institucí a místních orgánů moci vypracovala první konkrétní plán obnovy a rozvoje VDR na rok 1956. Tento plán, který byl úspěšně splněn, předpokládal, že základní hospodářská odvětví země, a na prvním místě zemědělství, dosáhnou předválečné úrovně výroby. V zemědělství šlo hlavně o dosažení předválečné úrovně výroby obilovin a rýže, která je hlavní potravou obyvatelstva. Současně byl zdůrazněn úkol, zajistit zemi vlastními zdroji technických plodin, zejména bavlnou a tabákem. Na úseku průmyslu byly podle plánu obnovovány a stavěny v první řadě malé podniky, v nichž se vyrábí zboží hromadné spotřeby, a dále dílny pracující pro potřeby zemědělství a dopravy. Obnova průmyslu umožnila zvyšovat také počet zaměstnaných. Všechna tato opatření znamenají zvyšování životní úrovně obyvatelstva.

Usilovná práce probíhala současně v kulturní výstavbě. V koloniálním Vietnamu bylo asi 90 % obyvatelstva negramotných. O tom, jaký stav zanechali kolonizátoři republiky v oblasti »kultury«, svědčí na příklad tyto údaje: v roce 1938 připadalo na 24 milionů obyvatel Vietnamu přes 120.000 vináren, 1700 kuřáren

opia, avšak jen 4 střední školy. Vláda a masové organizace pracujících VDR vykonaly už v době osvobozené války ohromný kus práce při odstraňování negramotnosti. Nyní v mírových podmínkách se úsilí vynakládáno na likvidaci negramotnosti znásobilo. Počítá se s tím, že do roku 1958 bude negramotnost vietnamského obyvatelstva v zásadě odstraněna.

Velkou pomoc při plnění úkolů obnovy poskytují Vietnamské demokratické republiky bratrské socialistické státy. Čínská lidová republika věnovala Vietnamské demokratické republice 800 milionů juanů a Sovětský svaz 400 milionů rublů. ČLR, SSSR a evropské lidově demokratické země poskytují Vietnamské demokratické republice významnou pomoc při obnově národního hospodářství výstavbou řady průmyslových podniků, železnic, námořních přístavů a také tím, že pomáhají provádět rozsáhlé geologické a projekční práce, jejichž cílem je využití bohatých nerostných zdrojů země.

Provedení agrární reformy, práce na obnově a rozvoji průmyslu a j. vytváří předpoklady pro další hluboké, socialistické přeměny v hospodářství a v životě lidu Vietnamské demokratické republiky.

6. VYTVOŘENÍ PAKTU SEATO A PŘEMĚNA JIŽNÍHO VIETNAMU V AMERICKÉ NÁSTUPIŠTĚ V JIHOVÝCHODNÍ ASII

Vývoj v jižním Vietnamu od zastavení válečných akcí byl charakterisován tím, že si americký imperialismus postupně podřizoval jižní Vietnam.

Spojené státy americké, jak známo, nepodepsaly ženevské dohody. Bylo zřejmé, že obnovení míru v Indočíně povede k zmírnění mezinárodního napětí nejen v této části světa, nýbrž v celém světě. S tímto faktem se americké vládnoucí kruhy nechtěly smířit. Proto okamžitě po podepsání ženevských dohod a po zastavení palby v Indočíně znovu naléhaly na vytvoření vojenského seskupení v jihovýchodní Asii. Takovéto seskupení mělo paralyzovat kladné výsledky ženevské konference a znovu vytvořit napjatou situaci a nejistotu v této oblasti. Dále bylo nesporné, že vítězství zaostalého, ekonomicky slabého Vietnamu v dlouholeté vyčerpávající válce s francouzským kolonialismem a americkými interventy zvýší sebevědomí celé Asie a bude mít značný vliv na další rozvoj osvobozeného hnutí v závislých a koloniálních zemích této oblasti. Připravovaný vojenský blok měl tedy paralyzovat

i tuto stránku obnovení míru v Indočíně a vytvořit podmínky pro potlačení národně osvobozenického hnutí v jihovýchodní Asii. Konečně, uhašení válečného ohniska v Indočíně bylo — po likvidaci korejského konfliktu — další událostí, která významně upevnila mezinárodní postavení lidové Číny. Vždyť v tomto případě bylo uhašeno válečné ohnisko, které bylo stálou hrozbou pro jižní hranici Číny. Čínská lidová republika významným způsobem přispěla k likvidaci tohoto válečného ohniska a aktivní účastí na ženevské konferenci zvýšila svou mezinárodní autoritu. Vojenské imperialistické seskupení v jihovýchodní Asii mělo pomoci »řešit« i tento problém. Toto seskupení mělo jednak přispět k izolaci lidové Číny a za druhé rozšířit síť válečných základů v blízkosti jižních a jihozápadních hranic Číny a VDR a tak jiným způsobem nahradit to, co ztratili imperialisté likvidací indočínského konfliktu.

Z těchto důvodů a s těmito cíli byl 8. září 1954, t. j. necelé dva měsíce po podepsání ženevských dohod, uzavřen ve filipinském hlavním městě Manile pakt osmi států nazvaný SEATO.¹ Pakt podepsaly a členy této organizace se vedle Spojených států severoamerických staly Anglie a Francie, na jejichž podpisech pod ženevskými dohodami sotva uschl inkoust, dále Austrálie a Nový Zéland a ze skutečných asijských zemí jen tyto tři: Filipiny, Thajsko a Pákistán. Do sféry »činnosti« a »organizace obrany« tohoto paktu byly v rozporu s ustanovením ženevských dohod zahrnuty také Kambodža, Laos a jižní Vietnam.

Úsilí USA o zmaření ženevských dohod, vedené na mezinárodním fóru a nejvýrazněji se odrážející ve vytvoření paktu SEATO, probíhalo ruku v ruce s činností směřující k témuž cíli uvnitř jižního Vietnamu. Jestliže již v průběhu indočínské války začal do okupovaných oblastí Vietnamu pronikat americký imperialismus, pak po obnovení míru v Indočíně toto pronikání ještě více zesílilo. Tento proces nabyl nejpřesvědčivějšího výrazu v politickém a vojenském podřízení jižního Vietnamu Spojeným státům a v postupném vytlačování Francie z jižního Vietnamu.

Brzy po podpisu ženevských dohod byl ze Spojených států do jižního Vietnamu přivezen americký chránělec Ngo Din Diem, který se stal předsedou jihovietnamské vlády a v dalším průběhu let diktátorem jižního Vietnamu.

V prosinci roku 1954 dosáhly USA souhlasu francouzské vlády s tím, že americké úvěry jihovietnamské vládě mohou být nadále poskytovány přímo, bez prostřednictví francouzské vlády. Přímým důsledkem toho bylo upevnění a rozšíření amerických posil v již-

¹ SEATO, South Eastern Asia Treaty Organisation, v překladu: Organizace smlouvy pro jihovýchodní Asii.

ním Vietnamu. Ngo Din Diemova vláda měla v zájmu amerického imperialismu potlačit osvobozené hnutí a všechny stoupence ženevských dohod, vytlačovat politický vliv Francie, oslabit nebo likvidovat hlavní politické opory francouzského imperialismu v jižním Vietnamu a zmařit splnění ženevských dohod, znemožnit zejména provedení celovietnamských svobodných voleb, na jejichž základě by došlo k sjednocení Vietnamu.

Od začátku své činnosti Ngo Din Diemova vláda pronásledovala, zabíjela, zatýkala a věznila bývalé účastníky hnutí odporu proti kolonizátorům. Jihovietnamská vězení se naplnila tisíci vietnamských vlastenců. V memorandu velitelství lidové armády VDR, jež bylo uveřejněno v lednu 1956 a v němž se od mezinárodní dozorčí a kontrolní komise žádalo, aby pomohla skoncovat s pronásledováním příslušníků hnutí odporu v jižním Vietnamu, se uvádějí tato otřesná fakta: od září 1954 do 1. prosince 1955 bylo v jižním Vietnamu zabito 577 osob, 194 osob je nezvěstných a zatčeno bylo přes 15.000 osob.

Ngo Din Diem nevybraným způsobem postupoval rovněž i proti politickým odpůrcům, předákům některých politických stran a vysokým státním úředníkům, kteří se z těch či oněch důvodů stavěli proti jeho politice anebo se mu zdáli nespolehliví. Zavedení tuhé censure a zrušení některých listů znemožnilo projevit jakýkoli názor, který by nebyl v souladu s oficiální vládní propagandou. Jihovietnamská vláda vydala dekret, kterým opravňuje úřady k provádění domovních prohlídek a k zatýkání těch osob, které by mohly ohrozit »národní obranu a bezpečnost státu«. Ngo Din Diem se obklopil vlastně jen svými příbuznými a nejbližšími přáteli. Jeho synovec Ngo Din Can se stal hlavou tajné policie, jeho sestra byla pověřena řízením resortu dopravy a obchodu a pod. Ngo Din Diem nastolil za pomoci amerického imperialismu v jižním Vietnamu diktátorský režim, umlčující ihned každý projev nesouhlasu s jeho politikou a krutě pronásledující všechny vietnamské vlastence.

Zajímavý je způsob, kterým je vytlačován politický vliv francouzského imperialismu z jižního Vietnamu. Jihovietnamský tisk pozvolna rozvíjel protifrancouzskou propagandu, která měla na jistou část obyvatelstva vliv, neboť francouzští kolonizátoři se během své víc než osmdesátileté nadvlády v Indočíně a pak zejména v průběhu »špinavé války« naprosto zdiskreditovali. Jihovietnamský tisk žádal, aby Francie bezpodmínečně schválila politiku Ngo Din Diemovy vlády, denonsovala ženevské dohody a přerušila všechny styky s Vietnamskou demokratickou republikou. Postupně se rozvíjející protifrancouzská kampaň v jihovietnamském tisku a rozhlase měla připravit podmínky pro faktické odstranění všech Fran-

couzů a profrancouzsky zaměřených lidí ze státního aparátu a z armády jižního Vietnamu.

Ngo Din Diemova vláda předně usilovala o vytlačení Francouzů ze státního a správního aparátu. Pod záminkou boje proti korupci byl tento aparát »reorganisován«. Výsledkem »reorganisace« bylo, že profrancouzsky orientovaní úředníci byli propuštěni a nahrazeni Ngo Din Diemovými přívrženci.

Podobně postupovala jihovietnamská vláda i v armádě. Pod heslem reorganisace byla rozpuštěna řada starých baodajovských útvarů, v nichž bylo mnoho francouzských nebo Francouzi vycvičených a profrancouzsky orientovaných důstojníků. Místo těchto útvarů byly organisovány nové, jejichž výcvik a velení řídí a kontrolují již Spojené státy.

Významné místo v americko-francouzském zápase o jižní Vietnam měl boj mezi náboženskými sektami a Ngo Din Diemovou vládou, odehrávající se během roku 1955.¹ Boj mezi náboženskými sektami a Ngo Din Diemovou vládou byl jedním z nejvýraznějších projevů ostrých rozporů mezi USA a Francií v jižním Vietnamu.

Jak tento boj začal? Počátkem roku 1955 začala Ngo Din Diemova vláda rušit velké a početné náboženské sekty v jižním Vietnamu. Vůdci sekt odpověděli na tento čin vlády organisováním ozbrojeného odporu, který se rozšířil téměř po celé zemi.

O pozadí tohoto boje a o jeho vlastní podstatě svědčí dvě významné události, které se odehrály po vzplanutí ozbrojených akcí mezi náboženskými sektami a Ngo Din Diemovou vládou. V květnu 1955 se císař Bao Daj, exponent francouzského imperialismu, rozhodl odebrat moc Ngo Din Diemovi a dát ji francouzskému chráněnci generálu Nguyen Van Vi. Ngo Din Diem odmítl vyplnit »císařovu vůli«, pohotově sestavil t. zv. revoluční výbor a vyhlásil sesazení Bao Daje.

S tím souvisela pak druhá událost. V témž měsíci proběhlo v Paříži francouzsko-americké jednání o situaci v jižním Vietnamu, jehož výsledkem byla dohoda, podle níž francouzská vláda souhlasila s ponecháním Ngo Din Diema ve funkci šéfa jihovietnamské vlády. USA oplátkou přistoupily na formální ústupek: uznaly Bao Daje hlavou státu.

Tyto události svědčí při nejmenším o dvou věcech: a) pokusem zbavit Ngo Din Diema moci se mělo zabránit jednak dalšímu poklesu politického vlivu Francie v jižním Vietnamu, jednak zabránit realizaci Ngo Din Diemova rozhodnutí o zrušení náboženských sekt, b) jednání mezi USA a Francií v této souvislosti ukázalo, kdo ve

¹ Nejznámějšími náboženskými sektami jsou sekty Kao Daj, Hoa Hao, Binh Xuen. Tyto sekty byly za indočínské války vyzbrojeny Francií a staly se její vojenskou a politickou oporou.

skutečnosti stojí za jednotlivými bojujícími silami v jižním Vietnamu.

Americko-francouzská dohoda však situaci nevyřešila. Ngo Din Diemova vláda pokračovala v útocích proti náboženským feudálním sektám a po krvavých operacích, které se místy protáhly až do počátku roku 1956, potlačila hlavní ohniska jejich odporu.

18. října 1955 Bao Daj znovu oznámil, že zbavuje Ngo Din Diema funkce. V tomto případě již otevřeně zasáhly USA a označily Bao Dajovo rozhodnutí za protizákonné. 23. října bylo provedeno v jižním Vietnamu »referendum«, jímž byl Ngo Din Diem prohlášen hlavou státu. Tři dny po referendu byl odstraněn Bao Daj z čela státu a zbaven všech svých privilegií a práv. Současně byla uvedena v platnost »prozatímní ústava«, která prohlásila vietnamský stát za republiku. Porážka náboženských sekt a odstranění Bao Daje posílily Ngo Din Diemovy posice a způsobily, že prestiž Francie v jižním Vietnamu velmi poklesl.

4. března 1956 byly po dlouhých přípravách a několikerém odkládání provedeny v jižním Vietnamu volby do jihovietnamského parlamentu. V těchto volbách, jež se konaly za násilí a teroru, zvítězila Ngo Din Diemova strana »Hnutí národní revoluce«, která z celkového počtu 123 křesel obsadila 66. Další strana, t. zv. Nezávislý blok, vedená Ngo Din Diemovou švagrovou (!), získala 19 křesel. »Dělnická strana«, v jejímž čele je zase Ngo Din Diemův bratr (!), dostala 10 křesel. Zbytek připadl ostatním stranám. Volby svými důsledky znamenaly další prohloubení rozkolu Vietnamu.

V průběhu roku 1956 pak Ngo Din Diemova vláda poměrně snadno zpřetrhala ostatní politické svazky spojující jižní Vietnam s Francií. Významnějším dokladem toho byla — mimo jiné — dohoda mezi francouzskou a Ngo Din Diemovou vládou z konce března 1956, která stanovila, že Francie do 30. června téhož roku skončí evakuaci svých ozbrojených sil z jižního Vietnamu. To se také stalo. Charakteristickým faktem byl rovněž odchod zástupců jižního Vietnamu z rady Francouzské unie v létě minulého roku, označovaný tiskem jako akt, jímž byl zrušen poslední politický svazek jižního Vietnamu s Francií.

V hospodářství jižního Vietnamu si francouzské monopoly dosud udržují ještě silné posice. Avšak i zde mělo americké pronikání pro Francii některé neblahé následky. 12. února 1956 psal list francouzských průmyslníků »Echos«, že »další omezování dovozu francouzského zboží do jižního Vietnamu, jak to činí Ngo Din Diemova vláda, přivádí francouzské vývozce do velmi svízelné situace«. Dále list prohlašuje již za naprosto jasné, že se jižní Vietnam »zapojuje do sféry Spojených států amerických«. Ukazuje, že francouzské pod-

nikatelské kruhy si stěžují na diskriminační opatření saigonské vlády proti dovozu francouzského zboží a že francouzská vláda do května 1956 snížil se vývoz Francie do jižního Vietnamu během necelých dvou let téměř o polovinu.

Takové jsou tedy následky politiky francouzských vlád ve Vietnamu a politiky přijímání americké pomoci v boji proti národně osvobozeneckému hnutí ve Vietnamu.

Ze Spojených států amerických plynou do jižního Vietnamu každým rokem zásilky zbraní a vojenského materiálu. Pod vedením amerických důstojníků (na počátku roku 1957 činil počet členů americké vojenské misse v jižním Vietnamu asi 2000 osob) se buduje početná jihovietnamská armáda. Podle zpráv tisku měla tato armáda do konce roku 1956 dosáhnout 170 tisíc mužů, nepočítaje v to pomocné oddíly a služby. Příznačné je, že budování této armády je provázeno občasnými provokačními prohlášeními jihovietnamských vojenských hodnostářů o »pochodu na sever«. I když jižní Vietnam dosud nevstoupil do vojenského paktu SEATO, byla v roce 1956 navelena k radě SEATO jihovietnamská vojenská misse. Tento čin znamená faktické zapojení jižního Vietnamu do vojenských plánů tohoto seskupení.

V souladu se snahami a cíli americké politiky v Indočíně odmítala jihovietnamská vláda všechny návrhy vlády Vietnamské demokratické republiky, sledující splnění ženevských dohod a především splnění závazku o uspořádání svobodných, celovietnamských voleb, jež by Vietnam sjednotily. Odmítla i ty návrhy Vietnamské demokratické republiky, které směřovaly k sblížení obou částí země. (Návrhy na volný poštovní styk, na svobodné podnikání v obou částech Vietnamu a j.) Při tom se neomezila jen na odmítání četných návrhů na sjednocení země. Porušovala za souhlasu USA, Francie a Anglie ženevské dohody, organizovala přepady a různé provokace v demilitarizovaném pásmu podél 17. rovnoběžky, provokačně postupovala vůči orgánům mezinárodní dozorcí a kontrolní komise atd. atp.

Fakta o vývoji v jižním Vietnamu po obnovení míru svědčí o tom, že jižní Vietnam se v politickém, vojenském a do značné míry i hospodářském směru stal ze součásti francouzské součástí americké »sféry«. Stalo se z něho americké nástupiště v jihovýchodní Asii. Činnost jihovietnamské vlády, plně podřízené Spojeným státům, vedla k rozpolcení Vietnamu, zmařila nadlouho mírové sjednocení země a vytvořila nezdravou situaci v této části světa. Činnost této vlády způsobuje napětí v jihovýchodní Asii a je ohrožením míru v Indočíně.

Vietnamský lid na severu i na jihu země stojí v současné době před velikými úkoly. Dlouhým a těžkým revolučním bojem bude boj za sjednocení země, za vítězství protiimperialistické a protifeudální revoluce v celé zemi, t. j. i na jihu. Rozhodující úlohu v tomto boji musí sehrát Vietnamská demokratická republika a pracující lid jižního Vietnamu, který přes zběsilé pronásledování jihovietnamskou vládou udržuje hnutí za jednotu a svobodu země. Důsledné plnění úkolů obnovy a výstavby národního hospodářství, zvyšování životní a kulturní úrovně lidu na severu Vietnamu vytvoří z Vietnamské demokratické republiky centrum přitažlivosti pro všechny vietnamský lid.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

Notre politique de paix, Déclarations du président Ho-Ci-Minh après la Conférence de Genève, Hanoi 1955.

Truong Šin: Avgustovskaja revoljucija vo Vietname, Moskva 1954.

»Za trvalý mír, za lidovou demokracii!«, roč. 1947—1956.

»Světové rozhledy«, roč. 1947—1951.

»Nová doba«, roč. 1953—1956.

Viet-nam national United front, the Viet-nam central information service, 1951.

The Democratic republic of Viet-nam, Viet-nam information service, 1948.

Asijské národy v boji za svobodu, sborník Knihnice světového odborového hnutí, svazek 4, Praha 1951.

T. Nikolajev: Velikije pereměny vo Vietname, Moskva 1954.

A. Leonťjev: Borjuščijša Vietnam, Moskva 1954.

J. Podkopajev: Vostanovlenije mira v Indokitaje — krupnaja poběda miroljubivých sil, Moskva 1954.

J. Podkopajev: Borba vietnamského národa za svobodu i nacionalnuju nězavisimost', Moskva 1953.

Leo Figueres: Vracím se ze svobodného Vietnamu, Orbis 1952.

J. Starobin: Svoboda se blíží k deltám, Naše vojsko 1953.

ÖBSAH

Úvod	3
1. Národně osvobozenecký boj ve Vietnamu za druhé světové války	5
2. Srpnová revoluce a boj za upevnění jejích výsledků (srpen 1945 až prosinec 1946)	8
3. Celonárodní osvobozenecká válka vietnamského lidu (prosinec 1946 až červenec 1954)	13
Počátek celonárodní osvobozenecké války	13
Období od prosince 1946 do roku 1949	14
Období 1950—1954	16
4. Ženevská konference v roce 1954 a obnovení míru v Indočíně	19
5. Demokratické přeměny a obnova národního hospodářství ve Vietnamské demokratické republice	23
6. Vytvoření paktu SEATO a přeměna jižního Vietnamu v americké nástupišť v jihovýchodní Asii	28
Seznam použité literatury	35

JOSEF BUK

VIETNAM 1939—1957

Vydalo Státní nakladatelství politické literatury, n. p. v Praze,
jako svou 575. publikaci

Edice Vysoká stranická škola při ÚV KSČ

Odpovědná redaktorka Věra Vendová
Z nové sazby písmem Brno Z výtiskla tiskárna Rudé právo, vydavatelství
Ústředního výboru KSČ, Praha. Formát papíru 95×124 cm. AA 2,39, VA 2,56.
41818/56. D-571214.

Náklad 5230. Thematická skupina 06/6. Vydání I.
Daň 5 %. Cena kart. výt. 1,45 Kčs, 56/1-6.